VISU ZEMJU PROLETĀRIEŠI, SAVIENOJIETIES!

ĻENINA KAROGS

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS PREIĻU RAJONA KOMITEJAS UN PREIĻU RAJONA TAUTAS DEPUTĀTU PADOMES LAIKRAKSTS

IZNĀK KOPŠ 1950. GADA 29. MARTĀ

Nr. 1 (5850)

3.

JANVĀRIS, OTRDIENA, 1989. GADS

Maksā 3 kap.

Preiļu rajona padome

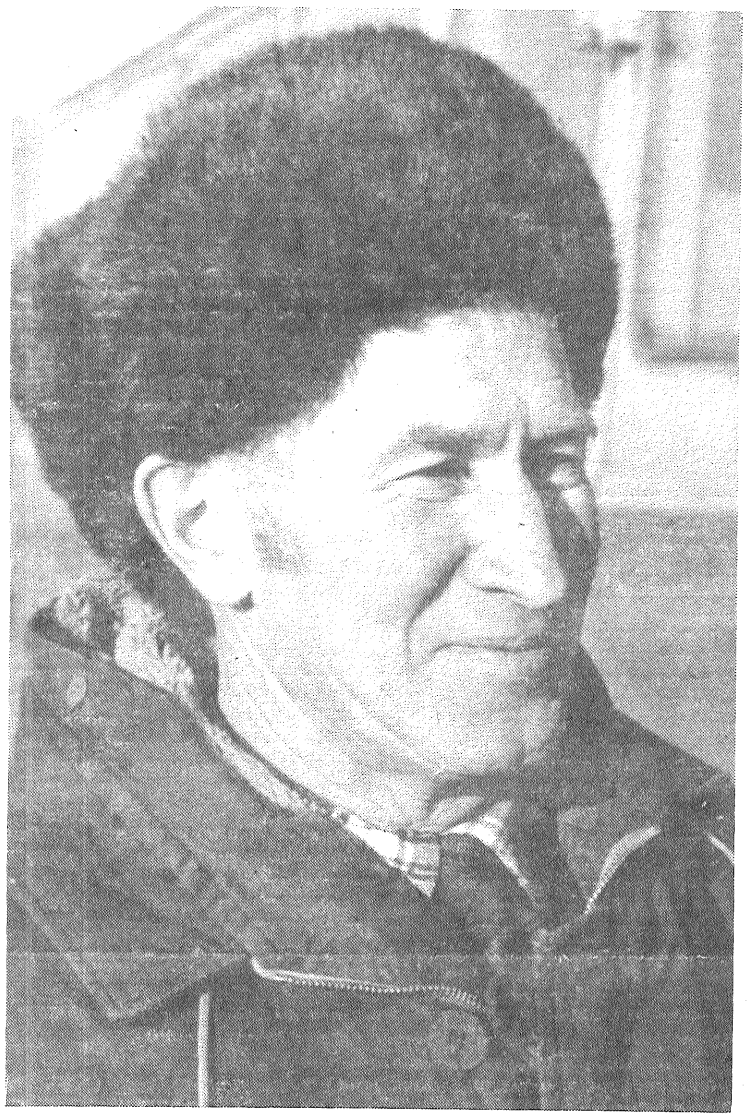

Agrofirmas «Krasnij Oktjabrj» slaucamo govju komplekss «Progress» pēc sasniegtajiem rādītājiem ir labāko skaitā republikā. Te izvietotas 486 melnraibās govis. Tikko aizvadītajā gadā no katras iegūts vidēji ap 6150 kilogramiem piena. Plānoti bija 5860 kilogrami. Sasniegta augsta rentabilitāte. Šogad kompleksa kolektīvs pāries uz nomas līguma darbu.

Kopš 1983. gada ar nelielu pārtraukumu kompleksu «Progress» vada Valērijs Kolins (attēlā). Viņš saliedējis kolektīvu, aizstāv tā intereses. Kā galvenos kritērijus sekmīgam darbam V. Kolins uzskata stingru darba disciplīnu, bagātīgu lopbarības bāzi, mērķtiecīgu selekcijas darbu.

J. SILICKA foto

Jaungada apsveikums Padomju Latvijas darbaļaudīm

Mūsu daudznacionālās Dzimtenes ārēs, Padomju Latvijas darbaļaužu mājās un ģimenēs sācies jaunais, 1989. gads..

Nu jau par vēstures daļu kļuvušais 1988. gads mums paliks atmiņā kā gads, kad notika partijas XIX Vissavienības konference, kas apbruņoja mūs ar rīcības programmu galvenajos sabiedrības revolucionārās atjaunotnes jautājumos. Balstoties uz to, padomju cilvēki spēruši platu soli uz priekšu saimnieciskā mehānisma reformas īstenošanā, ekonomikas ievirzīšanā saimnieciskā aprēķina, atmaksāšanas un pašfinansēšanās gultnē.

Strādādami jaunajos apstākļos, daudzi republikas darba kolektīvi guvuši krietnus panākumus šās piecgades plāna uzdevumu realizēšanā un devuši manāmu ieguldījumu pārbūves materiālo pamatu nostiprināšanā. Tomēr ne jau visu izdevies paveikt tā, kā bija plānots, kā prasa laiks. Nav pārvarētas grūtības rūpnieciskajā un lauksaimnieciskajā ražošanā un iedzīvotāju apgādē ar pirmās nepieciešamības precēm, gausi tiek izskausti faktori, kas bremzē sociāli ekonomiskās attīstības paātrinājumu.

Līdz ar ekonomisko reformu mēs esam sākuši radikāli pārveidot mūsu šabiedrības politisko sistēmu. Svarīga robežlīnija te bija likumu par Konstitūcijas grozījumiem un papildinājumiem un PSRS tautu deputātu vēlēšanām visas tautas apspriešana, to pieņemšana PSRS Augstākās Padomes sesijā. Piedalīšanās likumprojektu apspriešanā strādnieku šķirai, kolhozu zemniecībai, inteliģencei, visai Latvijas darba tautai kļuva par īstu politiskās kultūras skolu, demokrātijas un atklātuma skolu.

Aizvadītais gads iezīmējies ar nepieredzētu darbaļaužu masu radošās un sociālās aktivitātes kāpinājumu, latviešu tautas un citu republikā dzīvojošo tautību nacionālās, pašapziņas atmodu. Svarīgākie notikumi republikas dzīvē bija Latvijas Tautas frontes nodibināšanās, citu sabiedrisko formējumu, nacionālo kultūras biedrību un savienību rašanās.

Aizvadītais gads nebija vienkāršs. Tas bija sarežģīts un pat traģisks. Ar dziļām sāpēm mēs uzņēmām vēsti par brālīgajai Armēnijai uzbrukušo briesmīgo nelaimi. Miljoniem rubļu, silti apģērbi un pārtikas produkti, būvmateriāli un tehnika, simtiem brīvprātīgo, ārstu, glābēju un celtnieku, desmitiem Aeroflotes reisu un dzelzceļa vilcienu veido dzīvinošo palīdzības trasi, kas Latvijas pilsētas un ciemus savieno ar sagrautajiem Armēnijas pavardiem.

Dārgie biedri!

Mēs visi vērosim, kādi būs 1989. gada pirmie soļi. Ko tas mums nesīs? Ko tas dos katram no mums, mūsu ģimenēm, kolektīviem, kur mēs strādājam un mācāmies, visai republikai.

Jaunajā gadā atzīmēsim Latvijas sociālistiskā valstiskuma nodibināšanas 70. gadskārtu. Šajā gadadienā un mūsu šāsdienas darbos jūtama dzīvā paaudžu saikne. Bezbailīgo revolucionāru ļeņiniešu, latviešu sarkano strēlnieku varoņdarbus turpina tagadējās paaudzes, atbrīvojot sociālismu no deformācijas un stagnācijas parādībām, revolucionāri atjauninot sabiedrību.

Ar jaunā gada sākumu izšķirošā fāzē ieiet mūsu darbs divpadsmitās piecgades sociāli ekonomisko uzdevumu izpildē. Visa republikas rūpniecība un lauksaimniecība sāk strādāt pilnīga saimnieciskā aprēķina apstākļos. Jārada pamatīga iestrāde, lai varētu enerģiski virzīties uz priekšu pārkārtošanās prioritāro uzdevumu risināšanā — pārtikas un dzīvokļu programmu, tautas patēriņa preču ražošanas un pakalpojumu sfēras attīstības programmu realizēšanā.

Tas viss prasa, lai katram no mums, vadītājam vai vienkāršam darba darītājam, komunistam vai bezpartejiskam, būtu kvalitatīvi jauna attieksme pret darbu, pret saviem profesionālajiem, sabiedriskajiem un partijas biedra pienākumiem, būtu augsta disciplinētība, principialitāte un atbildības apziņa. Pārbūves likteņis, Padomju Latvijas kā brīvas, suverēnas un ekonomikas augšupejas ceļu ejošas padomju tautu saimes locekles nākotne ir mūsu rokās, tā ir atkarīga no mūsu darba, aktivitātes un enerģijas. Tas ir galvenais kritērijs, kas mums jāievēro, gatavojoties 26. martā gaidāmajām PSRS tautas deputātu vēlēšanām.

Izsakām stingru pārliecību, ka Latvijas PSR darbaļaudis, būdami uzticīgi patriotiskajām un internacionālajām tradīcijām, nežēlos spēkus, lai īstenotu Komunistiskās partijas nospraustos sociālisma revolucionārās atjaunotnes plānus, piešķirtu sociālismam patiesi ļeņinisku un humānu raksturu.

Sirsnīgi sveicam Jaunajā gadā strādnieku šķiru, kolhozu zemniecību, inteliģenci, kara un darba veterānus!

No visas sirds apsveicam mūsu sievietes, prasmīgās darba darītājas, gādīgās sievas un mātes. No sirds apsveicam darba jauniešus, skolēnus un studentus, mūsu cerības un nākotni, kas ir uzticīgi vecāko paaudžu revolucionārās cīņas, kauju un darba tradīcijām.

Lai katram no mums jaunais, 1989. gads, kļūst par jaunu panākumu gadu! Mūsu spēkos ir darīt visu, lai miers uz zemes kļūst stabilāks un debesis virs mums neaptumšo kara ugunsgrēku dūmi, lai laime, prieks un labklājība ienāk katrā ģimenē un katrā mājā un ar savu spožo mīlestības un labestības gaismu apmirdz mūsu piederīgos, tuviniekus un draugus, visus, kas savas sirdis un domas atdod lielajam mūsu Dzimtenes sociālistiskās atjaunotnes darbam!

Laimīgu Jauno gadu, dārgie biedri!

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS CENTRĀLĀ KOMITEJA

LATVIJAS PSR AUGSTĀKĀS PADOMES PREZIDIJS

LATVIJAS PSR MINISTRU PADOME

Tematisks pasākums

Tematisks pasākums «66 gadi — brālīgā tautu saimē», veltīts Padomju Sociālistisko Republiku Savienības nodibināšanas gadadienai, 29. decembra vakarā notika rajona kultūras namā.

Preiļu uzņēmumu un organizāciju darba kolektīvu pārstāvjus uzrunāja pilsētas izpildkomitejas priekšsēdētājs M. Agurjanovs, rajona pionieru un skolēnu nama direktore T. Kolosova, rajona kara komisārs V. Supruns. To vecāku vārdā, kuru dēli patlaban veic dienestu Padomju Armijā, runāja TIN vadītājs J. Lazda.

Par sava uzņēmuma vēsturi, ikdienu, darba kolektīva uzdevumiem, darba un sadzīves apstākļiem pastāstīja siera rūpnīcas ražošanas vadītājs Aivars Pīzelis. Uzstājās siera rūpnīcas folkloras ansamblis.

Koncerta programmā piedalījās arī citi pilsētas organizāciju, uzņēmumu un skolu pašdarbības kolektīvi.

Bija apskatāma agrofirmas «Krasnij Oktjabrj» uzņēmumu — siera rūpnīcas, linu fabrikas un cietes rūpnīcas ražotā produkcija, preses un foto materiālu izstāde par rajona pionieru un skolēnu nama darbu, kā arī grāmatu izstāde no rajona vēstures un lietišķās mākslas muzeja fondiem.

S. JOKSTE

Pie svētku eglītes

Rajona kultūras namā pie Jaungada svētku eglītes pulcējās dažādas paaudzes. Sirmie kara veterāni, viņu atraitnes kopā ar mazbērniem līksmi sagaidīja Salatēti ar Sniegbaltīti.

Dažādas rotaļas un spēles mijās ar kopīgi dziedātām dziesmām latviešu un krievu valodā. Klātesošo jo sirsnīgus aplausus izpelnījās Svetlanas Stepanovas vadītais krievu dziesmu ansamblis. Skolotāja Vilhelmīne Lutinska ar saviem audzēkņiem bija sagatavojusi nelielu uzvedumu. Jaungada sarīkojumā savu māku rādīja arī rajona pionieru nama mazie pašdarbnieki. Par priecīgu noskaņojumu gādāja rajona kultūras nama vokāli instrumentālais ansamblis Valda Valaiņa vadībā.

Klātesošos uzrunāja un laimīgu Jauno gadu vēlēja rajona kara komisārs Vitālijs Supruns, Preiļu pilsētas izpildkomitejas priekšsēdētājs Mihails Agurjanovs, veterānu vārdā — Antons Logins.

I. SPARĀNE,
rajona kultūras nodaļas inspektore

JAU divdesmit astoņus gadus padomju saimniecībā «Aglona» mehanizatoru gaitās aizvadījis Aleksandrs Semjonovs. Viņa galvenās rūpes ir kārtīgi uzart zemi un to sagatavot lauksaimniecības kultūru sējai. Lai kādu darbu veiktu Aleksandrs Semjonovs, viņš to dara ar īsta zemnieka cieņu un saimnieka attieksmi pret zemi.

Aleksandrs Semjonovs strādā 4. saimnieciskā aprēķina kompleksajā brigādē, ko vada pieredzējusī Faina Žukova. Šīs brigādes kolektīvs gadu no gada gūst labākos ražošanas rādītājus saimniecībā. Te savs nopelns arī Aleksandram Semjonovam.

Kad galvenie lauku darbi padarīti, Aleksandrs Semjonovs uzkarina buldozera lāpstu un apkalpo lopkopības fermas, tīra saimniecības ceļus, ved no meža kokmateriālus. Ar pašaizliedzību un čaklumu viņš iemantojis autoritāti un cieņu saimniecības speciālistu un darba biedru vidū, mehanizatoru sociālistiskajā sacensībā vienmēr ir uzvarētāju skaitā. Viņš ir labs ģimenes tēvs, audzina trīs meitas.

P. VAIVODS,
padomju saimniecības «Aglona» partijas pirmorganizācijas sekretārs

Rajona Tautas deputātu padomes lēmums

PIEŅEMTS 1988. GADA 21. DECEMBRĀ SESIJĀ

Noklausījusies rajona izpildkomitejas priekšsēdētāja J. Vucēna pārskata ziņojumu par izpildkomitejas darba pilnveidošanu pārbūves apstākļos 1988. gadā, rajona Tautas deputātu padome atzīmē, ka izpildkomiteja, vadoties pēc PSKP XXVII kongresa un partijas XIX Vissavienības konferences lēmumiem, veic praktiskus pasākumus padomju darba satura un stila uzlabošanai, mobilizē darbaļaudis saimniecisko, sadzīves un kultūras objektu celtniecības jautājumu risināšanai.

Noturīgos tempos attīstās rajona rūpniecība. 1988. gadā apgūti rūpnieciskās produkcijas ražošanas un realizēšanas apjomi, tai skaitā arī tautas patēriņa preču ražošanas un realizācijas apjomi (103 procenti).

Sagaidāma valsts gada plānu izpilde gaļas un olu pārdošanā. Pārtikas programmas izpildē ievērojamu ieguldījumu dod arī pilsoņu personīgās palīgsaimniecības: no tām iepirktās produkcijas īpatsvars iepirkumu kopapjomā uz šā gada 1. novembri bija šāds: gaļas iepirkums — 15 procenti, piena — 24 procenti.

Nodrošināta arī dzīvokļu nodošanas plāna izpilde. Tiek veikti pasākumi, lai tālāk uzlabotu maksas pakalpojumu attīstību. Plašumā vēršas kooperatīvu kustība: rajonā izveidots 31 kooperatīvs, pavisam tajos nodarbināti 146 cilvēki.

Izpildkomitejas redzeslokā ir arī jautājumi par sakaru, tautas izglītības, sociālās nodrošināšanas, veselības aizsardzības un kultūras nodaļu darba uzlabošanu.

Tiek veikts nopietns darbs, lai nodrošinātu rajona budžeta kvalitatīvu izpildi un rastu iespēju gūt papildus ienākumus budžetā.

Viss organizatoriskais un masu darbs virzīts uz to, lai praktiski realizētu Tautas deputātu padomēm izvirzītos uzdevumus. Svarīgākos ekonomiskās un sociālās attīstības jautājumus izskata Tautas deputātu padomes sesijās. Sesijās un izpildkomitejas sēdēs izskatāmo jautājumu sagatavošanā aktīvi piedalās pastāvīgās komisijas, deputāti, aktīvs. Pieņemto lēmumu izpilde tiek kontrolēta, izpildes gaitu izskata Tautas deputātu padomes sesijās, izpildkomitejas, pastāvīgo komisiju un kārtējo jautājumu risināšanas komisijas sēdēs.

Turpinās mērķtiecīgs darbs, realizējot vēlētāju norādījumus. Līdz šī gada 1. decembrim no 74 norādījumiem izpildīti 47, tas ir, 63,5 procenti, tai skaitā rajona padomē — 11 no 23 norādījumiem, divi norādījumi pašlaik ir izpildes stadijā.

Tai pašā laikā izpildkomitejas darbā ir arī trūkumi. Pilnībā netiek izmantotas visas rezerves. Tā rezultātā nav nodrošināta uzdevumu un saistību izpilde graudu, kartupeļu un linšķiedras ražošanā un pārdošanā valstij. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājušies izslaukumi. Rajona saimniecībās samazinājies slaucamo govju skaits.

Vairākos rūpniecības uzņēmumos (Līvānu eksperimentālajā bioķīmiskajā rūpnīcā, būvmateriālu un konstrukciju kombinātā) vēl nav uzsākta tautas patēriņa preču ražošana. Niecīgos daudzumos šīs preces ražo arī koksnes konstrukciju rūpnīcā. Nepietiekami darīts, lai attīstītu dzīvokļu un komunālās saimniecības ražošanas apvienības bāzi.

Sadzīves pakalpojumu kombinātā gausi uzlabojas darbs, kas jāveic, lai paaugstinātu pakalpojumu kvalitāti, nodrošinātu pasūtījumu izpildi īsākos termiņos.

Lielāku uzmanību izpildkomitejai vajadzētu veltīt ekoloģijas jautājumiem, kā arī jautājumiem par veselības aizsardzības, sociālās nodrošināšanas, tautas izglītības un kultūras nodaļu materiālās bāzes nostiprināšanu.

Nepietiekama ir vietējo Tautas deputātu padomju loma kompleksās ekonomiskās un sociālās attīstības nodrošināšanā savās teritorijās. Tām joprojām ir maz patstāvības, vietējās nozīmes uzdevumus risinot. Turpmāk jānostiprina sesiju, pastāvīgo komisiju un deputātu darba demokrātiskie principi. Vietējo, it īpaši pilsētu Tautas deputātu padomju kontrolējošajā darbībā maz izmanto tādas formas kā kontroli «no apakšas» un deputātu norādījumus.

Preiļu rajona Tautas deputātu padome nolēma:

1. Par izpildkomitejas, tās nodaļu un struktūrvienību svarīgāko uzdevumu uzskatīt politiskās sistēmas reformas īstenošanu dzīvē, vietējo Tautas deputātu padomju lomas palielināšanu un atbildības pastiprināšanu ekonomiskajā un sociālajā celtniecībā.

2. Rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejai:

2.1. sadarbībā ar agrorūpnieciskās apvienības valdi nodrošināt valsts plānu izpildi visu veidu lauksaimniecības produkcijas ražošanā un pārdošanā un rajona pārtikas programas realizāciju. Šajā nolūkā:

2.1.1. nostiprināt lopbarības bāzi, paaugstināt zemkopības kultūru, kāpināt lauksaimniecisko kultūru ražību un sabiedriskā ganāmpulka produktivitāti;

2.1.2. nodrošināt pilsoņu personīgo palīgsaimniecību, nomas darbīguma un zemnieku saimniecību attīstību;

2.1.3. lielāku uzmanību veltīt lauku sociālai pārkārtošanai, sociālo un kultūras objektu celtniecībai, ceļu būvei, aktīvāk nodarboties ar apdzīvoto vietu labiekārtošanu;

2.2. sekmēt tautas patēriņa preču ražošanas apjomu strauju palielināšanos, nodrošināt kvalitatīvu iedzīvotāju apkalpošanu, sniedzot viņiem maksas pakalpojumus;

2.3. lai pastiprinātu kontroli pār apakšprogrammas «Dzīvoklis-90» izpildes gaitu, ne retāk kā reizi pusgadā izskatīt šo jautājumu savās sēdēs;

2.4. risinot jautājumus par ekologiskās situācijas uzlabošanu rajonā, galveno uzmanību veltīt tam, lai ik gadus pilnā apmērā tiktu apgūti kapitālieguldījumi, kas atvēlēti attīrīšanas iekārtu celtniecībai un paplašināšanai Preiļos un Līvānos;

2.5. uzņēmīgāk risināt jautājumus par iedzīvotāju tirdzniecīskās un sadzīves apkalpošanas, kā arī sociālās nodrošināšanas paplašināšanu un uzlabošanu, par medicīniskās palīdzības kvalitātes paaugstināšanu, par kultūras un izglītības iestāžu darba un iedzīvotāju fiziskās audzināšanas aktivizēšanu;

kontrolēt rajona centrālās slimnīcas piebūves un Aglonas pansionāta celtniecību, kā arī Līvānu sadzīves pakalpojumu nama piebūves projektēšanu;

2.6. vispusīgi sekmēt vispārizglītojošo skolu un profesionāli tehnisko skolu reformas īstenošanu, tālāk uzlabot audzēkņu idejiski politisko un tikumisko audzināšanu un darbaudzināšanu, kā arī apmācīšanu un profesionālo orientāciju;

1989. gadā atrisināt jautājumu par Preiļu 2. vidusskolas piebūves celtniecības uzsākšanu un par Preiļu 1. vidusskolas un Līvānu 1. vidusskolas sporta zāļu būvi;

2.7. pastāvīgi pilnveidot padomju darba saturu un stilu, kā arī izpildkomitejas sesiju un sēžu sagatavošanas un norises praksi. Aktivizēt iedzīvotāju pašdarbības sabiedrisko orgānu un deputātu darbu: panākt, lai katrs no viņiem būtu cieši saistīts ar masām, pildītu savus pienākumus pēc labākās sirdsapziņas, būtu paraugs gan ražošanā, gan sadzīvē un sabiedriskajā dzīvē;

pakāpeniski palielināt pilsētu un ciemu Tautas deputātu padomju kā valsts varas orgānu lomu un autoritāti uz vietām;

atbalstīt Preiļu rajona Tautas deputātu padomes organizatoriskā darba perspektīvo plānu 1989. gadam.

3. Rajona vietējām Tautas deputātu padomēm:

3.1. visu organizatorisko un politisko darbu virzīt tā, lai īstenotu partijas XXVII kongresa un XIX Vissavienības konferences lēmumus un sekmīgi izpildītu plānus un sociālistiskās saistības 1989. gadam un divpadsmitajai piecgadei kopumā;

3.2. konsekventi pilnveidot masu politiskās audzināšanas darbu, centrēt to uz organizētības un atbildības paaugstināšanu, sociālistiskās likumības un valsts un darba disciplīnas nostiprināšanu, uz bezkompromisa cīņu ar žūpību visos posmos, uz darbaļaužu audzināšanu padomju patriotisma un internacionālisma, PSRS tautu draudzības un brālības garā;

3.3. paplašināt atklātību darbā, sistemātiski un pilnīgāk informēt iedzīvotājus par savu darbību, pieņemtajiem lēmumiem un to izpildes gaitu, par vēlētāju norādījumu realizēšanu, aktīvāk izmantojot šim nolūkam deputātu un amatpersonu uzstāšanās vēlētāju priekšā, biežāk praktizēt deputātu pieprasījumus;

3.4. nodrošināt 1989. gadā tautas deputātu vēlēšanu sagatavošanu un norisi augstā organizatoriski politiskā līmenī.

4. Rajona Tautas deputātu padomes pastāvīgajām komisijām aktīvāk piedalīties saimniecisko, sociālo un kultūras objektu celtniecības jautājumu sagatavošanā un izskatīšanā, kā arī organizatoriskajā darbā, praktiski realizējot lēmumus.

5. Laikraksta «Ļeņina Karogs» redakcijai un vietējiem radioraidījumiem vispusīgi izgaismot vietējo Tautas deputātu padomju un to izpildkomiteju, pastāvīgo komisiju un deputātu darbu. Plašāk atspoguļot visus jaunos un progresīvos aizsākumus Tautas deputātu padomju darbā, veicināt to saikņu ar masām nostiprināšanu.

Darīt darbu, to pilnīgot!

NO RUNĀM DEBATĒS RAJONA PADOMES SESIJĀ

O. Bubnovskis, Līvānu PMK priekšnieks, deputāts:

— Kad tika izveidota rajona dzīvokļu un komunālās saimniecības ražošanas apvienība, šķita: nu šajā sfērā notiks pozitīvas pārmaiņas. Diemžēl pastāvot iepriekšējai bāzei, iepriekšējiem kadriem un minimāliem budžeta asignējumiem, lieta pozitīvu virzību negūs. Manuprāt, komunālo apkalpošanu varētu uzlabot šādi: lai ikviens uzņēmums un organizācija regulāri, pēc grafika norīko savus strādniekus (apmaksājot viņu darbu) darbos, kas jāveic, lai uzturētu kārtību pilsētā.

Kas attiecas uz mūsu PMK, tad mēs esam ar mieru būvēt Līvānos sociālos, kultūras un sadzīves objektus. Pilnīgi iespējams izveidot specializēto brigādi, kura gadā spētu apgūt darbus par summu ne mazāku kā 170 tūkstoši rubļu. Protams, ja pilsētas izpildkomitejai būs tik daudz līdzekļu.

Mani kā celtnieku uztrauc tas, ka individuālo dzīvojamo māju celtniecība norit tik lēnos tempos. Iemesls tam — akūta būvmateriālu nepietiekamība, birokrātiskā atļauju un saskaņošanas sistēma u. tml. Pienācis laiks atklāti pateikt, kas rajonam pēc fondiem pienākas un kā nav. Nevajag cilvēkus velti maldināt.

J. Romāns, Preiļu 21. PMK priekšnieks:

— Tas ir labi, ka izpildkomitejas pārskata ziņojums un rajona budžets jau laikus publicēti rajona laikrakstā. To gan vajadzēja izdarīt vēl agrāk, lai tauta pagūtu apspriest izlasīto darba kolektīvos. Tad acīmredzot konkrētu priekšlikumu būtu krietni vairāk.

Nav jau grūti uz karstām pēdām «aizklapēt ciet» ķīmisko tīrītavu, bērnudārzu, cementa rūpnīcu. Tā jau var aizslēgt vai visas iestādes. Bet vai kāds ir mēģinājis meklēt saprātīgu risinājumu? Deputātiem un izpildkomiteju darbiniekiem vispār biežāk jāapspriežas ar vēlētājiem. Un nebūs ilgi jāgaida, kad konstruktīvs problēmas atrisinājums jau būs atrasts.

Vēl mani dara uzmanīgu tas, ka izpildkomitejas pārskata ziņojumā gan bija atklāti vairāki negatīvi momenti tās darbā, taču nebija nosaukta uzvārdā neviena no tām atbildīgajām personām, kuras šīs nebūšanas pieļāvušas. Vai tā ir atklātība, vai tā ir pārbūve?

P. Brakovskis, Ļeņina kolhoza priekšsēdētājs, deputāts:

— Mūs, lauku ļaudis, ļoti uztrauc tas, ka paplašinās alkoholisko dzērienu pārdošana lauku veikalos. Vai partijas un valdības 1985. gadā izdotais lēmums jau būtu atsaukts? Tajā pašā laikā lauciniekiem nevar iegādāties pirmās nepieciešamības preces un priekšmetus. Būdams deputāts, es šodien nevaru atbildēt saviem vēlētājiem uz šādu jautājumu: kā tiks panākts sadzīves pakalpojumu apjomu pieaugums? Visticamāk, ka paaugstinot to pašu pakalpojumu cenas, kamēr izpildījuma kvalitāte paliks iepriekšējā.

N. Ļeonovs, Jaunaglonas 58. arodvidusskolas direktors, deputāts:

— Pakavēšos pie tādas svarīgas tēmas kā deputāta autoritāte. Lai cik skumji būtu to apzināties, šī autoritāte ir mazinājusies. Kāds tam iemesls? Pēc manām domām, vaina ir tā, ka deputātiem trūkst skaidras, argumentētas nostājas tajā vai citā jautājumā. Kā piemēru var minēt kaut vai deputātu attieksmi pret Aglonas pansionāta problēmu. Sodien skaidri redzams, ka tautas ievēlētie deputāti sākuši iet atsevišķu personu pavadā, it nemaz nedomājot par nākotni. Man šķiet, ka tas pats noticis arī Līvānos, kur, neauglīgi debatējot, palaiduši garām iespēju beidzot pilnīgot pilsētas infrastruktūru. Lai kā arī būtu, daži no mums bieži vien kļūst tuvredzīgi un it visās lietās sāk piekrist tiem, kuri gan pamatoti, gan nepamatoti pret visu izturas noraidoši.

Deputātu kļūdas atklājas kaut vai tai faktā, ka Aglonai — tūrisma novadam — līdz pat šim laikam nav savas sociālās sejas. Nezinu, kā citi, bet es jūtos neērti, kad izpildkomitejas priekšsēdētājs, patiesais saimnieks un pavēlnieks, tiek nostādīts nožēlojamā lūdzēja lomā. Ir krasi jāuzlabo vietējo Tautas deputātu padomju finansiālais stāvoklis. Tas jāsaprot viennozīmīgi.

A. Sedvalds, Līvānu eksperimentālās bioķīmiskās rūpnīcas direktors, deputāts.

— Pastāstīšu, kas konkrēti tiek darīts, lai pilnīgāk apgādātu līvāniešus ar pārtikas produktiem. Pilsētas uzņēmumu vadītāju padome nesen apsprieda programmu sadarbībai ar apkārtējiem kolhoziem. Plānotais kooperēšanās līdzekļu apjoms — 1 miljons rubļu gadā. Kā lietišķu kontaktu paraugs var kalpot siltumnīcu būve kolhozā «Jersika». Tās tiek celtas, izmantojot mūsu otrrreizējos energoresursus. Laisevi un citus nepiemānītu, plāns nedaudz jākoriģē; runa ir par vienu hektāru platības, pusi no tās plānots sākt izmantot 1990. gadā.

Mans novēlējums rajona izpildkomitejai: dabūt no Valsts agrorūpniecības komitejas garantiju vairāku īpaši svarīgu objektu būvei Līvānos. Tikai tas jādara ne vēlāk kā nākamajā piecgadē, pretējā gadījumā situācija pilsētā kļūs ekstrēma.

L. Šustovs, rajona patērētāju biedrību savienības priekšsēdētājs:

— Izstrādāt plānu 1989. gadam ir sevišķi grūti. Vēl nav gluži skaidrs, ko īsti, kur un cik lielos daudzumos iepirksim. Vēl nav noslēgts neviens līgums par dārzeņu piegādi. Latvijas patērētāju biedrību savienība sola palielināt rūpniecības preču un būvmateriālu fondus. Pagaidām — tikai sola.

Preču deficītu zināmā mērā cenšamies segt uz kooperatoru rēķina. Tomēr kādam taču jākontrolē cenas! Ja pārdevējs apkrāpis pircēju kaut vai par 5 kapeikām, sodām viņu uz to visstingrāko. Bet ja kooperatori par 160 rubļiem pārdod vējjaku, kas patiesībā maksā tikai 33 rubļus, uzņemam to kā gluži parastu lietu.

Vietējām Tautas deputātu padomēm stingrāk jākontrolē iepirkšanas kooperatīvi. Ir jau bijuši gadījumi, kad mūsu sviests ticis izvests apmaiņai pret dienvidu augļiem. Iepirkuši tos par salīdzinoši zemām cenām, kooperatori mūsu pircējiem realizēja šos augļus iau ar divkāršu vai pat trīskāršu uzcenojumu. Kā lai citādi to nosauc, ja ne par likumīgu spekulāciju?

Produkcijas izvešana ārpus rajona robežām nodara patērētāju kooperācijai nopietnus zaudējumus. Es iesaku izpildkomitejām dot attiecīgas atļaujas tikai kā pamatojumu rajona patērētāju biedrību savienības izziņām par to, ka rajonā dotais produkcijas veids nav vajadzīgs.

Tikai kopā

Kā uzlabot cilvēku apgādi ar pārtikas produktiem? Atbildi uz šo jautājumu Daugavpils pilsētas padomes izpildkomiteja un Valsts agrorūpnieciskā komiteja atrada kopīgi. Pēc to noslēgtā līguma noteikumiem, Daugavpils uzņēmumi no savas peļņas ieguldīja vietējā gaļas kombināta rekonstrukcijā gandrīz 700 tūkstošus rubļu. Bet vietējās celtniecības organizācijas apņēmās veikt rekonstrukcijas darbus ārpus plāna, izmantojot materiālus, kas saražoti virs valsts pasūtījuma. Tehnisko dokumentāciju izstrādā jauniešu zinātniski tehniskās jaunrades centrs.

Jaunās kombināta jaudas tiks nodotas ekspluatācijā nākamajā gadā. Pilsētas uzņēmumu un organizāciju piedalīšanās ražotnes atjauninošanā dos pilsētai tiesības saņemt savu iedzīvotāju vajadzībām divreiz vairāk gaļas izstrādājumu nekā pašlaik.

— Iepriecina tas, ka rajona vadītāji ar izpratni izturas pret pašreizējo situāciju iedzīvotāju apgādē ar pārtikas produktiem, — teica republikas Valsts agrorūpnieciskās komitejas priekšsēdētāja pirmais vietnieks R. Baškevics. — Presē bija publicēts mūsu un Latvijas PSR Valsts plāna komitejas kopīgais aicinājums Rīgas un citu Latvijas pilsētu rūpniecības uzņēmumu darba kolektīviem, kurā minēta nepieciešamība palīdzēt lauksaimniecībai darbos nodrošināt tās prioritāti, turklāt darīt to, vispirms ieguldot līdzekļus pārstrādes nozaru attīstībā. Tieši to atpalikšanas dēļ taču tiek zaudēta daļa saimniecību saražotās produkcijas. Vairāk aktivitātes un ieinteresētības mūsu kopīgajā darbā mēs gaidām no lielajiem rūpniecības uzņēmumiem.

V. RUDOJS,
LATINFORM korespondents

Par latgaliešu valodu

Sogad atkal pilnā spēkā atdzimusi «Daugav's abas malas mūžam nesadalās...», un mums kaut kā īpaši mīļi un gaidīti skan «...ir Latgale mūsu!». Dziesmā stiprinās pārliecība, un pierimst ikdienā gruzdošās šaubas: vai patiesi — «ir mūsu»?

Vai mūs visus šajā būt vai nebūt laikā vada apziņa «Vienoti Latvijai»? Vai tomēr bieži vien mūsu mazo tautu nešķel attieksme, kas, tekstā pārfrāzējot Dž. Orvelu, apliecina: «Visi Latvijas novadi ir latviski», kamēr zemtekstā piebilst: «Bet dažādi ir latviskāki par citiem».

Jāpiekrīt «Atklātās vēstules latgaliešiem» autoriem, ka «tur, kur zūd lepnums par savu tautību un valodu, zūd arī pati šī tautība un valoda». Bet jāatceras, ka lepnums par savu tautību nevar būt kaut kas **a priori** piešķirts un nemainīgs. Latgaliešu etniskās pašapziņas plicināšanā nesenākā pagātnē galvenā loma bija staļinismam un stagnācijas gados valdošajai noliedzošajai attieksmei pret tautas kultūras mantojumu un pret garīgajām vērtībām kā tādām.

Pacēlums, kas uzvilnīja līdz ar Latgales kultūras nedēļu, noplaka un pierima uz ilgiem gadiem. Un, ak, cik daudz šajā laikā «paveica» no Latgales nākušie kangariņi un kangari, kas Rīgā atbilstoši amatu tiesībām kāpa augstās tribīnēs un klāstīja nejēdzības, par kurām kaunā bija jāsarkst katram kaut cik saprātīgam novadniekam! Diemžēl viņi ne tikai runāja, bet arī rīkojās...

«Jo pret savu tautas dziesmu var tikai savējie,» saka I. Ziedonis.

Visu cieņu tiem no Latgales nākušajiem literatūras, mākslas, zinātnes darbiniekiem, kuru radošo spēju piepildījumam nepieciešami galvaspilsētas vai vēl plašāki mērogi.

Bet diemžēl jāatzīst, ka taisnība V. Kalpiņam, ka latgalieši paši ir vislielākie migranti («Literatūra un Māksla», Nr. 45). Par kādu novada patriotismu lai runājam, ja esam atdevuši savas vietas vēl tālākiem pasaules braucējiem, kuriem tāpat tēvija tur, kur labi klājas?

Jā, mēs — tie, kas Latgalē dzīvojam, strādājam un tās sāpi diendienā izjūtam, mēs gribam kopt sevī latgaliskumu, saglabāt savu senču tradīcijas.

Bet mēs uzskatām, ka tas iespējams tikai uz kopīgā latviskuma pamata — latviešu literārās valodas pamata. Pašreizējā situācijā, uzsvērti tiecoties saglabāt specifiski latgalisko, mēs varam zaudēt kopīgo latvisko (kā tas jau daudzviet ir noticis).

Latgaliešu dialekts ir piesārņots, bet nav miris. Tas ikdienā tiek lietots ģimenēs, sadzīvē gan laukos, gan pilsētās. Savā tīrajā spožumā to glabā un kopj etnogrāfiskie ansambļi. Bet reālā situācija ir tāda, ka šo vēsturiskās attīstības doto kultūras savdabību kā lielu bagātību, nevis kā traucēkli mēs apzināsimies tikai tad, ja perfekti pārvaldīsim literāro valodu, arī tās fonētiskajā izteiksmē, kas dialektā runājošajiem ir visgrūtāk apgūstama, un tāpēc tiem bieži vien liegts ir ceļš uz aktiera profesiju un, protams, neceļ arī lektora vai skolotāja prestižu.

Nedomāju, ka Latgales skolās būtu jāievieš sistemātiska latgaliešu valodas mācīšana. Galvenā uzmanība jāveltī literārās valodas apgūšanai. Latgaliešu izloksnēs gan varētu ārpusstundu nodarbībās mācīties tautas dziesmas, rotaļas.

Kad pamatos apgūta literārā rakstu valoda (ap VI — VII klasi), grūtības nesagādās latgaliešu rakstu valodas apgūšana, ja mutvārdu formā tā kopš bērnības lietota ģimenē. Zināms stundu skaits šajās klasēs dialekta īpatnību apgūšanai varētu būt atvēlēts mācību programmā, bet vecākajās klasēs to varētu darīt fakultatīvajās nodarbībās, saistot ar novadpētniecības, folkloras vākšanas darbu, valodnieciskajiem pētījumiem. Tādā gadījumā, protams, nepieciešami arī metodiskie un mācību līdzekļi.

Publikācijām latgaliešu valodā jābūt. Pirmām kārtām, tieši ar novada kultūrvēsturiskā mantojuma izpēti saistītiem materiāliem jāparādās rajonu laikrakstos (Preiļu rajona avīzē tāda nodaļa ir). Regulāri šādus materiālus, kā arī mūsdienās dialektā rakstītus darbus varētu publicēt literārie izdevumi «Karogs», «Avots», «Literatūra un Māksla» u. c. Varētu izdot arī kalendārus un gadagrāmatas.

Bet atsevišķs literāri valodniecisks periodisks izdevums varētu būt tāds, kas ne tikai sniegtu publikācijas par Latgali un latgaliski, bet būtu veltīts visu Latvijas novadu valodas un kultūrvēsturiskās attīstības izpētei.

Mums vajag no jauna pierast pie tā, ka ikviena savdabība ir vērtība.

Bet, kamēr mēs visi kopumā savā zemē Latvijā neesam tik vienoti un tik kulturāli, lai apzinātos, ka mūsu atšķirības bagātina mūsu kopību, mums jāaizstāv un jāpārstāv latviešu literārā valoda, valsts valoda. Jo mums nav cita eksistences pamata — ne Kurzemei, ne Vidzemei, ne Latgalei.

A. SVILE,

Preiļu 1. vidusskolas direktora vietniece mācību un audzināšanas darbā

(No laikraksta «Skolotāju Avīze»)

Ne tikai no dienišķās maizes vien...

Vidsmuiža. Ošupe. Galēni. Sie trīs vietvārdi saistās ar M. Gorkija kolhoza centru. Te rit cilvēku mūži. Viņu dzīvē ir sūrums, kas smeldz cauri paaudzēm.

Brigita Cērmeniece, Stepanida Rikova, Tekla Mičuliša, Zinaīda Soboļeva... Kad vecums kaulos un nespēks klāt, viņām paliek tikai sirdsatmiņu stāsti — par laimi un bēdām, veselu paaudžu mūža ritumu, labiem ļaudīm, kuri kādā grūtā brīdī stāvējuši blakām.

— Ir mūsu pusē cilvēki, kuri palikuši vieni paši, — stāsta Galēnu ciema padomes izpildkomitejas sekretāre Jūlija Erte. — Mēs domājam, kā viņiem palīdzēt mūža novakarē. Ar janvāri izkārtosim palīgus, kuri vientuļajiem ļaudīm piegādās mājās produktus un medikamentus.

— Galēnos dzīvo neparasti viesmīlīgi un sirsnīgi cilvēki, — sarunu turpina sieviešu padomes priekšsēdētāja Jevģēnija Audare. — Viņi slēpj savu nogurumu — aiz smaida, aiz laba vārda... Laikam tāpēc šo cilvēku tuvumā vienmēr ir tik viegli un labi.

— Bet kur Galēnu ļaudis nem šo morālo spēku? — jautāju.

— Tas meklējams ciešajās paaudžu saiknēs un ilgā laika posmā izveidotajās ģimenes tradīcijās, — domu turpina Jevģēnija Audare. — Cilvēki vēlas saglabāt pagātni — tā drošina, virza un māca. Ņemsim kaut vai mūsu etnogrāfisko ansambli, kuru vada Juris Teilāns. Jau pati dziedāšana rosina domāt par tikumiskiem pienākumiem, zūdošām un nezūdošām vērtībām. Dziedam gan kāzās, gan kapusvētkos, gan pirmajā ganu dienā, vārdu sakot, visās cilvēka dzīves gaitās.

Kur pavediens, tur kamols. Dzīvu interesi vienmēr izraisa Kupru ģimenes ansamblis. Vecākā meita braukā uz Viļāniem, uz mūzikas skolu. Un, protams, runājot par mūsu ļaužu valasprieku, nevar neminēt lielo dejotgribēšanu. Bet par to lai labāk pastāsta pati kolektīvu vadītāja Veronika Vovere.

— Ar dejasprieku Galēnos es saskāros jau pirms trīsdesmit gadiem, — atceras Veronika Vovere, — kad atnācu uz toreizējo vidusskolu. Vēl no tiem laikiem atceros, kā mācīju dejot Olgu Upenieci (Slūku), kura dejas soli nav piemirsusi arī šodien. Sogad darbu sāka vidējās paaudzes deju kolektīvs. Domājam par jauniešu kolektīvu. Tikai te būtu vajadzīgs gados jaunāks vadītājs, lai būtu interesantāk. Veco ļaužu ansamblis patlaban pajucis. Bet būs!

— Lai arī pie mums patlaban nav algota kultūras darbinieka, — iesākto turpina Jevģēnija Audare, — pašdarbība nav apsīkusi. Un kā gan citādi, ja dejo pati kolhoza priekšsēdētāja Jevģēnija Stikāne, ja daiļlasītāju pulciņu vada ciema padomes izpildkomitejas priekšsēdētāja Leontīne Saleniece, ja janvārī pie mums atgriezīsies kolhoza stipendiāts Jānis Erts kā masu pasākumu režisors, ja paši ļaudis ir rosīgi šajā ziņā, ja palīdzību un padomu nekad neliedz Galēnu astongadīgās skolas pedagogu kolektīvs ar Agnesi Gabrāni priekšgalā.

— Ciema kultūras un sabiedrisko dzīvi nenosaka tikai mākslinieciskā pašdarbība vien...

— Protams, — piekrīt Jūlija Erte un turpina. — Arī skola, grāmatnīca... Zēl gan, ka savulaik nolikvidēja slimnīcu. Palikusi tikai aptieka un ambulance. Varēja tepat uz vietas iet uz procedūrām.

Vēl sāpīgāk uz mums atsaucās skolas likvidēšana Lomos. Agrāk tur bija vismaz simts bērnu, tagad — 30 krievu tautības mazuļu. Vecāki aizbrauca projām ar visām ģimenēm. Lūk, ko nozīmē nepārdomātu lēmumu pieņemšana!

Tikko gribēja nolikvidēt arī mūsu grāmatnīcu. Nācās par to pacīnīties. Bet tās palikšana arī ir tikai garantēta uz gadu. Bet mēs savu grāmatnīcu neatdosim. Esam iemācīti...

— Sasparojušies mūsu jaunieši, — papildina Jevģēnija Audare. — Ošupē aiz parka viņi pašu spēkiem ierīko sporta zāli. Par to gādā komjaunatnes pirmorganizācijas sekretāre Inta Vaivode.

Nākošajā vasarā parkā izveidosim estrādi. Projekts jau ir gatavs.

— Jūsu sāpju bērns vienmēr ir bijis muižas komplekss. Vai ir gaidāmas kādas būtiskas izmaiņas? — šo jautājumu adresēju M. Gorkija kolhoza priekšsēdētājai Jevģēnijai Stikānei.

— Nu es varu atbildēt apstiprinoši, — saka Jevģēnija Stikāne. — Jau izstrādāti estrādes un ciemata apzaļumošanas projekti. Asfaltēsim ielas un laukumus. 1989. gadā apgūsim 20 tūkstošus rubļu. Siltumtrase jau novadīta līdz muižas vārtiem. Ošupes muižas kompleksa restaurācijas projektu pasūtījām agrofirmas «Krasnij Oktjabrj» projektēšanas grupai. Ir padomāts arī par dīķa tīrīšanu. Un tas viss no saimniecības līdzekļiem.

Galēnieši savu izvēli ir izdarījuši. Par labu vecajam muižas kompleksam. Par labu sava ciemata sakopšanai. Bet galvenais, ko panākuši galēnieši — tā ir garīgā atmoda. Apzināšanās, ka cilvēks nedzīvo tikai no dienišķās maizes vien.

V. ROMANOVSKIS

Kādai jābūt XXI gadsimta skolai?

Pusotra mēneša vecais Jāks Talviks būs viens no pirmajiem Igaunijas iedzīvotājiem, kas varēs pārliecināties par republikā izstrādātās jaunās tautas izglītības sistēmas priekšrocībām. Kopā ar saviem vienaudžiem viņš sāks ceļu uz zināšanām daudz agrāk, nekā tie 20 tūkstoši zēnu un meitenu, kas ik gadu sešu gadu vecumā pirmo reizi pārkāpj republikas vispārizglītojošo skolu slieksni. Interesantās rotaļās speciāli sagatavotu skolotāju vadībā mazais Talviks iegūs zināšanas, kas nepieciešamas, lai sekmīgi apgūtu skolas programmu.

Jaunā sistēma stāsies spēkā 1990. gadā — tā nolēmuši Padomju Igaunijas galvaspilsētā notikušās tautas izglītības darbinieku konferences dalībnieki. Pirmsskolas vecuma bērnu audzinātāju sagatavošana un kvalifikācija notiek speciālos kursos.

Taču, ja Jāka vecāki — šuvēja Sirje un kravas automobiļa šoferis Ants — vēlēsies audzināt dēlu mājas apstākļos, viņi varēs izmantot vēl vienu jaunievedumu: rotaļu pulciņus, kurus viņu dēls varēs apmeklēt jebkurā pieņemamā laikā.

Starp citu ar 1990. gadu mājas audzināšanu varēs pagarināt līdz 10 gadiem. Ants un Sirje uzskata, ka viņu ienākumi ļaus pieņemt mājskolotājus. Viņu sagatavošana Igaunijā sāksies nākamajā gadā.

Un vēl viens jaunums. Lai iestātos augstākajā mācību iestādē, Jākam un viņa vienaudžiem divi vai trīs gadi būs jāmācās profesionālā vai specializētā skolā. Tiesa, tas pagarinās kopējo mācību laiku, taču, kā uzskata jaunās sistēmas veidotāji, tas ļaus studentiem apgūt zināšanas nevis «akli», bet pamatojoties uz praktiskām iemaņām un reālu darba pieredzi.

Pēc zinātnieku domām, lauku skolas ne vienmēr var pienācīgi sagatavot skolēnus augstskolai, tāpēc Igaunijā tiek ieviesta jauna mācību iestāde — koledža. Te lauku skolu absolventi varēs apgūt zināšanas, kas nepieciešamas, lai sekmīgi konkurētu ar pilsētas iedzīvotājiem.

LATINFORM — TASS

Senie novada kultakmeņi

PAGAIDĀM vairāk aprakstīti tikai trīs ievērojamākie Aglonas apkārtnes senie kultakmeņi. Pie diviem no tiem — pie Ruskuļu akmens un Upuramkmens Rušona ezera Upursalā izdarīti arheoloģiskie izrakumi un ar to rezultātiem iepazīstināts plašāks lasītāju loks.

Pētītie un aprakstītie senā pagānisma kulta akmeņi, lai arī nozīmīgi, nebūt nav vienīgie Aglonas apkārtnē. Diemžēl ziņas par daudziem no tiem ir visai trūcīgas un nepilnīgas. Pirmais, kas nopietni pievērsās seno kultakmeņu apzināšanai Rušonas un Aglonas apkārtnē, bija Rušonas pasta-telegrāfa kantora priekšnieks Mārtiņš Grigorovičs, kas 1925., 1927. un 1929. gadā populārajā mēnešrakstā «Latvijas Saule» publicēja rakstus ar nosaukumiem «Vēsturiskas vietas Latgalē, Rušunas apkārtnē», «Senatnes pieminekļi Rušunas apkārtnē Latgalē» un «Senvietas Latgalē», kur bija aprakstīti arī kultakmeņi. Kā redzams, visos rakstos uzsvērts Latgales vārds. M. Grigorovičs atradis un aprakstījis vairākus tādus akmeņus, kas mūsdienās, šķiet, vairs nav atrodami. Ļoti nozīmīgi ir viņa teiku un nostāstu pieraksti par akmeņiem.

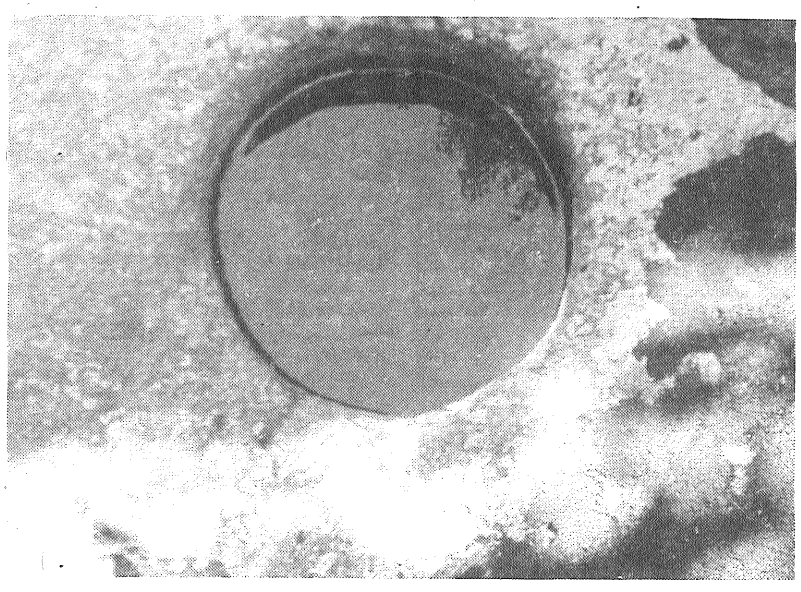

Iedobums Jaunaglonas Lielajā akmenī.

Raksturīgu liecību par vietējo zemnieku ticības stāvokli 1618. gadā sniedza ziņojums par jezuītu misionāru braucienu:

«Bet īpaši šai gadā tika izdarīti biežāki ceļojumi uz Daugavpils, Rēzeknes, Rušonu, Ludzas novadiem pie barbariskiem ļaudīm, kas uzturas biezos mežos un purvos netālu no maskaviešu robežām. Šie ļaudis nodevušies burvju mākslām un visādiem pagānu māņiem, un lai gan viņi saņēmuši kristietību, no pārējā viņiem nav nekā, kas būtu kristīga vārda cienīgs. Viņi pielūdz kā svētus zināmus akmeņus. Uz tādiem akmeņiem viņi izlej visu to dzīvnieku asinis, kurus tie nokauj un noliek turpat mazu daļiņu no ikkatra ēdiena. Viņi tur arīdzan godā kā svētus zināmus kokus, kuriem ziedo savas dāvanas: vīrieši ziedo ozolam gaili, sievietes — liepai vistu».

Kā liecina citi rakstītie avoti, kristīgā ticība ļaužu apziņā pārsvaru guva tikai 18. gadsimtā, bet atsevišķi pagānisma elementi saglabājās arī 19. un 20. gadsimtā. Šķiet, ka 1618. gada ziņas ir agrākās, kur pieminēti rakstītos avotos Rušonas apkārtnes kultakmeņi.

Spriežot pēc dažādām liecībām, Aglonas apkārtnē ir bijuši vairāk nekā trīs tagad labi zināmie un plašāk aprakstītie kultakmeņi. Senākie no tiem ir bijuši tā sauktie pēdakmeņi, kuri, šķiet, ieguvuši sakrālo nozīmi jau bronzas laikmetā, ieviešoties lopkopībai. Pēdakmeņi teikās bieži saistīti ar velna vārdu, kurš uzskatāms par vienu no galvenajām seno baltu dievībām — mirušo pasaules valdnieks, lopkopības un lopu aizbildnis. Pēdakmeņos parasti ieveidoti cilvēka vai dzīvnieka pēdas nospiedumi. Pēda varētu liecināt par dieva klātesamību. Par vienu tāda veida akmeni pirmskara laikā (tuvāk nedatēts ziņojums Pieminekļu valdes arhīvā) stāstīja St. Livdans Skuju ciemā: «Dubišķu sādžā Staņislava Skopara zemē bijis akmens ar svētā Jura pēdu, kuru tas ieminis akmenī, kad staigājis vēl pa zemes virsu. Akmenī bijis mākslīgi veidots dobums. Tagad akmens iznīcināts».

Nostāstā velna vietā minēts svētais Juris, kas vispār Latvijā pierakstītajām teikām nav raksturīgi. Pēdas iespiedumus ar dažādiem kristietības personāžiem tautas tradīcija parasti saistīja kaimiņu zemēs — Pleskavas un Novgorodas apgabalos, Baltkrievijā un Polijā.

(Turpinājums seko.)

Bibliotēka piedāvā lasītājiem

Grāmata «Politisko mācību metodika» paredzēta politisko mācību sistēmas klausītājiem un propagandistiem. Tajā izklāstīti politisko mācību metodikas pamatjautājumi, apkopota republikas propagandistu darba pieredze.

Tautas saimniecības nozaru vadītājiem un speciālistiem var noderēt tehnisko zinātņu kandidāta R. Arāja grāmata «Automatizētā vadības sistēma». Autors stāsta par zinātnes un tehnikas sasniegumu ieviešanu Latvijas PSR tautas saimniecībā, tādējādi sekmējot vadības pilnveidošanu, par skaitļošanas tehnikas izmantošanu datu un informācijas apstrādē.

Gatavojoties 1989. gada Vissavienības tautas skaitīšanai, klajā nākusi N. Baranovska un B. Mežgala grāmata «Tautas skaitīšana Latvijā». Tās uzdevums ir palīdzēt darbā, gatavojot un veicot 1989. gada Vissavienības tautas skaitīšanu Latvijā, kā arī atvieglot iedzīvotājiem izdarīt pareizus un precīzus ierakstus skaitīšanas dokumentos. Tas ir īpaši svarīgi tāpēc, ka pirmreiz skaitīšanas programmā ietverti jautājumi par iedzīvotāju dzīvokļu apstākļiem. Grāmata adresēta ikvienam Latvijas iedzīvotājam.

Sērijā «Laikabiedrs» iznākusi žurnālista un publicista E. Ziemeļa grāmata «Pār Galgausku aizskanēja». Tas ir stāsts par Gulbenes rajona lopkopēju, divkārtējo Sociālistiskā Darba Varoni Martu Semuli. Krāsaina bijusi slavenās galgauskietes mūža gaita. Viņa vienmēr bijusi taisna ceļa gājēja, tāpēc ne reizi vien nokļuvusi sarežģītās situācijās. Martas Semules dzīve — veselš laikmets spraigajā un pretrunīgajā pēckara dzīves celtniecībā.

V. Satalovs grāmatā «Kur un kā pazuda trijnieki» stāsta par Doneckas skolotāju darba pieredzi, kas saistīta ar metodisko līdzekļu un paņēmienu meklējumiem, lai celtu mācību efektivitāti stundā un skolēnu zināšanu kvalitāti. Galvenā uzmanība pievērsta stundas optimālas organizācijas jautājumiem — racionālam laika izlietojumam stundā, skolotāja un skolēnu savstarpējām attiecībām, skolēnu valodas attīstīšanai. Grāmata paredzēta skolotājiem un citiem izglītības darbiniekiem.

G. F. Stendera «Augstas gudrības grāmatai no pasaules un dabas» ir izcila nozīme latviešu tautas kultūras vēsturē. Tā bija sava veida enciklopēdija zemniekiem — dzimtcilvēkiem, kas paplašināja viņu gara apvārsni, sniedza priekšstatu par dažādām dabas parādībām, ģeogrāfiju un vēsturi. Šīs grāmatas izdevums sagatavots, atzīmējot 400 gadus, kopš Latvijā sāka darboties pirmā tipogrāfija (1588.).

Sērijā «Zinātne laukiem» varēsiet iepazīties ar J. Uzuļena grāmatu «Mazās lopkopības lasāmgrāmata». Sajā darbā autors dod iedzīvotāju personīgajās palīgsaimniecībās audzējamo lauksaimniecības dzīvnieku izvēles pamatprincipus, parāda raksturīgākos aspektus kā mājdzīvnieku individuālajā ēdināšanā, tā arī to ēdināšanā lielās grupās. Tāpat tiek aplūkotas komforta nodrošināšanas iespējas mazās kūtīs. Grāmata paredzēta visiem lauku iedzīvotājiem, individuālajiem lopu turētājiem un dārzkopjiem.

A. Nodieva «Spertāli». Grāmata veltīta izcilajiem latviešu scenogrāfijas un kostīmu mākslas klasiķiem Margai un Arvīdam Spertāliem, kuru dzīve mākslā atspoguļo visas latviešu scenogrāfijas tapšanu. Grāmata saista uzmanību ar bagātajām ilustrācijām, tāpat ar daudzajiem pirmpublicējumiem no muzeju un arhīvu fondiem, kā arī no mākslinieku personīgā arhīva.

Pēc Latvijas PSR Žurnālistu savienības radošās fotostudijas pasūtījuma pie mums nonākusi krāšņa grāmata «Raimonds Pauls dziesmā, dzīvē, dzimtenē». To sastādījis A. Baumanis, teksta autors J. Peters, L. Baloža foto, mākslinieks G. Kirke.

Sērijā «Ievērojamu cilvēku dzīve» iznākusi A. Stankeviča biogrāfiskā grāmata «Zem Neretas debesīm». Stāsts par Jāņa Jaunsudrabiņa dzīvi. Biogrāfiskajā romānā atspoguļota latviešu literatūras klasika un gleznotāja Jāņa Jaunsudrabiņa dzīve un daiļrade. Tas ir stāsts par talantīga rakstnieka un mākslinieka mūžu, kas atdots darbam.

PSRS Valsts prēmiju laureāta, Sociālistiskā Darba Varoņa krievu rakstnieka Valentīna Rasputina stāstu krājuma «Mūžu dzīvo — mūžu mīli» centrā — cilvēka atbildība, godīgums, ticība saviem ideāliem, cilvēks izvēles situācijā, sarežģītā konflikta situācijā. Stāstu varoņiem, kas ārēji šķiet necili ļaudis, piemīt dziļš cilvēcīgums, saudzīga un smalkjūtīga attieksme pret citiem, pret dabu un pasauli.

Pazīstamā padomju rakstniekā, PSRS un KPFSR M. Gorkija Valsts prēmiju laureāta V. Astafjeva jaunais romāns «Skumjais detektīvs» ir ar asi publicistisku skanējumu. Autors ar sāpēm un naidu runā par to, kas mūsu sabiedrībai traucē pilnveidoties, par sasāpējušiem jautājumiem un problēmām, kuras nekavējoties jārisina. Autors iestājas par garīgi bagātu personību, kas jūtas atbildīga par savu veicamo pienākumu. Tāds ir viņa varonis Sošņiks — bijušais izmeklētājs, tagad — topošs rakstnieks, kas enerģiski cīnās par taisnību.

DZ. STUPĀNE,
rajona centrālās bibliotēkas direktora vietniece

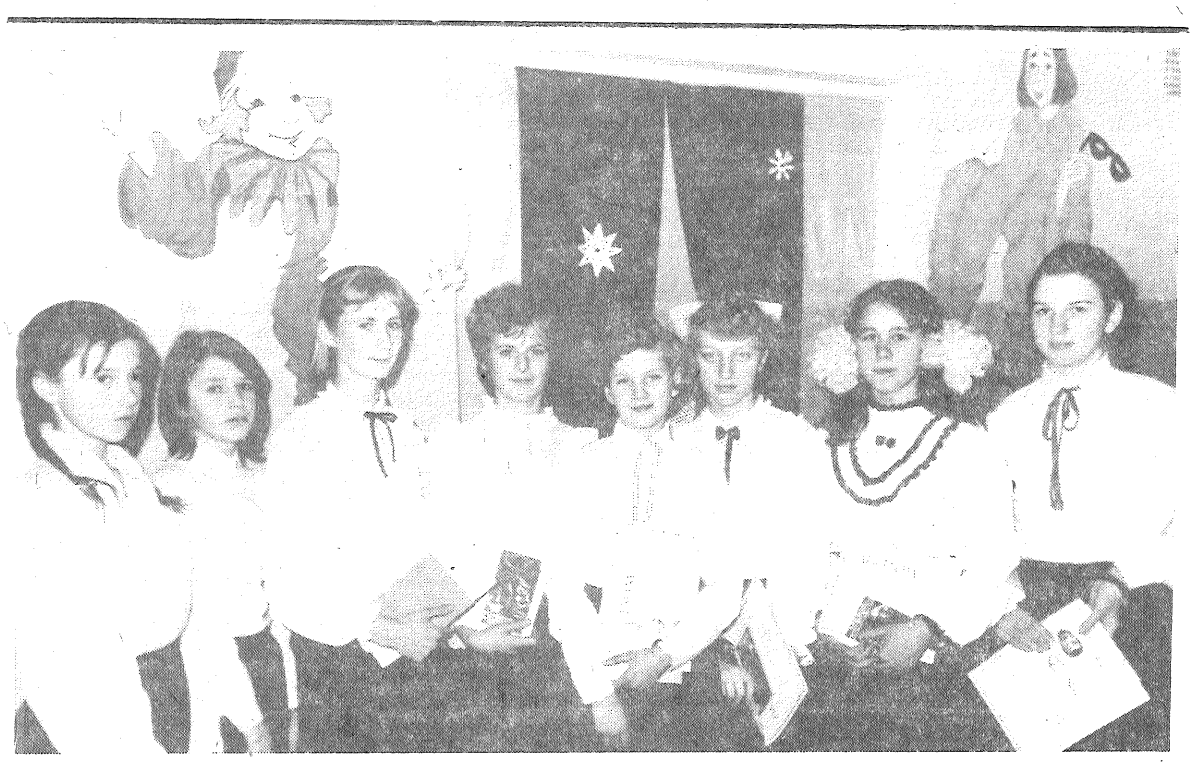

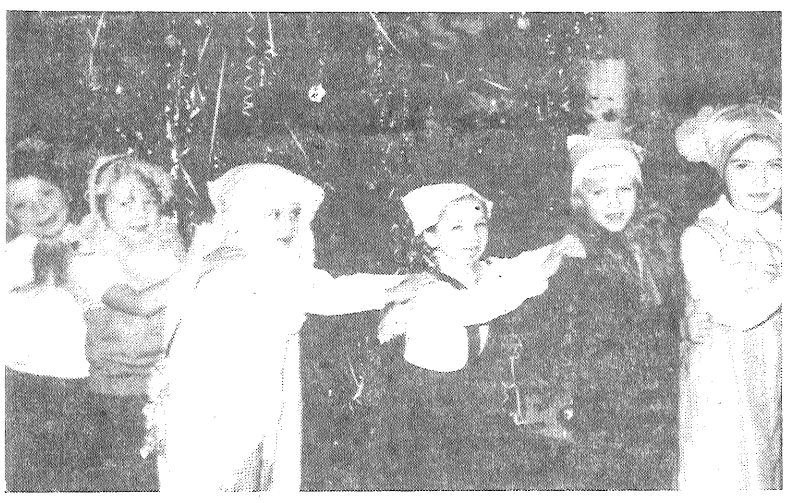

Jaungada egļīte ļoti gaidīta bija Niedru astongadīgajā skolā. Bērni, svinīgi saposušies, pulcējās Pelēču kultūras nama skaisti izrotātajā zālē.

Godināja labākos mācībās, sabiedriskajā darbā, ārstniecības augu vākšanā. Visaktīvākās ir septītās klases meitenes. Diplomus un grāmatas saņēma I. Nagevica, R. Klodāne, L. Kivriņa, I. Strode, D. Kozere, I. Apšiniece, Ē. Zaharenova, Dz. Cirša (attēlā).

Tālāk sekoja mākslinieciskās pašdarbības priekšnesumi. Jautri un draiski bija mazie rūķīši (attēlā).

J. SALNAVIEŠA foto

Saruna par starptautiskiem tematiem

Cerību gadu sākot

«Pirmo reizi pēc ilgiem gadiem visi «pasaules barometri» droši rāda «skaidru laiku»» — tie ir vārdi no konservatīvā Lielbritānijas laikraksta «Financial Times» ievadraksta, kur novērtēti 1988. gada rezultāti. Jāteic, ka tos dažādos variantos atkārto gandrīz visa pasaules prese, kas pēc tradīcijas vecā gada nogalē analizē tā vissvarīgākos notikumus, cenšas izcelt galvenās tendences un prognozēt tuvāko nākotni.

Protams, nebūt ne visi šie notikumi bijuši iepriecinoši. 1988. gads uz visiem laikiem ieies vēsturē ar Armēnijas lielo nelaimi. Taču tāpat mēs vienmēr atcerēsimies vēl nepieredzēto visas pasaules solidaritāti ar padomju tautu. Arī šī parādība atspoguļo svarīgās pārmaiņas pasaulē. Rietumvācijas avīze «Welt am Sonntag» atzīmē, ka «jaunais gars izpaudies pat tādā traģiskā notikumā kā postošā zemestrīce Armēnijā... Vēl nekad līdz šim starptautiskā palīdzība cietušajiem nav sniegta tādā veidā un tādā apjomā».

Runājot par problēmām un konfliktiem, kas nosaka politisko stāvokli pasaulē, jāteic, ka pēckara posmā diez vai bijis tiknat īss laika posms kā 1988. gads, kurā būtu notikušas tādas būtiskas pozitīvas pārmaiņas. Pirmām kārtām tas attiecas uz atbruņošanos. Atcerēsimies, ka gads sākās ar aktīvu gatavošanos vēl nepieredzētam notikumam — reālai bruņojuma samazināšanai. PSRS un ASV sākušas iznīcināt savas vidēja un mazāka darbības rādiusa raketes. Šis fakts labvēlīgi ietekmējis starptautisko klimatu un palīdzējis nostiprināt uzticību, bez kuras nav iespējams virzīties tālāk. Bet būs jāsper vēl svarīgāki soļi — jāpanāk vienošanās par PSRS un ASV stratēģisko uzbrukuma ieroču arsenālu samazināšanu uz pusi. Šā līguma izstrādāšana Ženēvā ilga visu gadu, taču diemžēl netika pabeigta.

Starp citiem notikumiem, kas noteikuši 1988. gada veidolu, jāmin izrāviens reģionālo konfliktu atrisināšanā. Ķēdes reakcija šajā posmā sākās ar to, ka Ženēvā tika parakstīti noligumi par stāvokļa noregulēšanu ap Afganistānu, no kuras izvesta puse PSRS karaspēka. Taču galvenais ir tas, ka Padomju Savienība parādījusi iespēju tālāk virzīties uz priekšu pat tādu problēmu risināšanā, kas pastāv jau ilgus gadus un skar lielvalstu stratēģiskās intereses. Protams, tas nav vienkārši. Ir vajadzīga pacietība, elastība un spēja ievērot daudzu pušu intereses.

Stāvoklis uzlabojies pat Tuvajos Austrumos, kur jau četrdesmit gadus ilgst arābu un izraēliešu strīds. Optimistiskas šķiet perspektīvas Āfrikas dienvidrietumos, kur beidzot atbrīvots ceļš uz Namībijas neatkarību.

Kas tad izraisījis šīs cerīgās pārmaiņas? Atbildēdami uz šo jautājumu, visas pasaules komentētāji arī nepierasti vienprātīgi atzīst, ka starptautiskā klimata uzlabošanās galvenais cēlonis bijusi Padomju Savienības politika. «Procesi, ko ievadījusi PSRS vadības rīcība, ir pagrieziena punkts vēsturē,» raksta «Financial Times». Tiešām, uzskaitīdami visievērojamākos gada notikumus, masu informācijas līdzekļi secina, ka 1988. gadā PSRS dominējusi pasaules arēnā, soli pa solim izcīnīdama patiesu starptautisko attiecību pārbūvi uz jauniem pamatiem. Šīs darbības beigu akords bija M. Gorbačova runa ANO Ģenerālās Asamblejas sesijā, kur ne vien tika paziņots par PSRS Bruņoto Spēku ievērojamu samazināšanu, bet arī raksturota jaunā ārpolitiskā filozofija.

Par Maskavas politikas plašo rezonansi spilgti liecina pirmssvētku ziņojumi no dažādām zemēm. Atspoguļodami sabiedrisko domu, lielākie laikraksti un žurnāli, informācijas aģentūras un televīzijas sabiedrības Savienotajās Valstīs un Rietumvācijā, Francijā un Lielbritānijā Indijā un Japānā, Austrālijā un Dienvidslāvijā, Spānijā un Portugālē pasludina M. Gorbačovu par gada populārāko cilvēku — par politisko darbinieku, kas visvairāk ietekmējis pasaules notikumu gaitu. Tas nozīmē ne vien viņa nopelnu atzīšanu, bet arī cerību, ka 1989. gadā PSRS turpinās iesākto kursu — uz mieru — visu cilvēku labklājību un iznīcinoša kodolugunsgrēka draudu novēršanu.

V. VASIĻECS
(TASS)

Redaktora v. L. ZENKEVIČA

LĪVĀNIEŠI!

Lai bagāts un skaists jums 1989. gads!

Lai tas nes plaukšmi mūsu pilsētai, saskaņu un aktīvu rosmi sabiedrībai, radošu domu un darba prieku ikkatram kolektīvam, laimi un saticību ģimenei.

Bagāti un dāsni sirdīs, lepni un patstāvīgi garā, čakli un godīgi tikuma — tādi lai mēs ieejam Jaunajā gadā, tādi lai paliekam dzīvē, savai tēvzemei Latvijai!

Līvānu pilsētas izpildkomiteja un sieviešu padome

Mīļie domu biedri! Vēlam jums saturīgu, veiksmēm bagātu 1989. gadu! Lai mums visiem pietiktu labas gribas, darba prieka, vienotības un izturības sava novada un mīļās Latvijas labā, tāpat kā siltas draudzības un sapratnes pašu ģimenēs! Lai pietiek spēka pārvarēt grūtības, lai nav smagu vilšanos, lai 1989. gada nogalē ir dziļš gandarījums par veikto un daudz patiesas cilvēciskas laimes!

LTF Līvānu būvmateriālu un konstrukciju kombināta grupa

Pie Jaunā gada slīekšņa stāvot,
Vēl nebijušas dienas sveic,
Dun krūtīs sirds un spārni strāvo,
Tik daudz, tik daudz būs jāpaveic.

(Z. Purvs)

Sveicam pilsētas iedzīvotājus Jaunajā gadā!
Vēlam stipru veselību, personīgo laimi, panākumus!

Preiļu pilsētas Tautas deputātu padomes izpildkomiteja

Noguruši aprimst vēji,
Nogurusi saule riet.
Esiet sveiki, palicēji,
Manu mūžu pieminiet.

(Z. Purvs)

Izsakām līdzjūtību TEKLAS VIĻUMAS piederīgajiem, no viņas uz mūžu atvadoties.

Padomju saimniecības «Rudzāti» administrācija, arodkomiteja

„LEŅINA KAROGS"
Laikraksts iznāk otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodā.

«Ленина Карогс» («Ленинское знамя»). Газета Прейльского районного комитета Коммунистической партии Латвии и районного Совета народных депутатов на латышском языке. г. Прейли. Лата. ССР. Издательство «Звайгзне». г. Рига, ул. Горького, 105.

REDAKCIJAS ADRESE: 228250. Preiļos, Komjaunatnes ielā 1.
TĀLRUŅI: redaktors — 22059, redaktora vietnieki — 21996, atbildīgais sekretārs — 22154, agrorūpnieciskā kompleksa, jaunatnes dzīves un sporta nodaļas — 21759, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodaļas — 21985, grāmatvedība, uzziņas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts iespiests Latvijas PSR izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā 228400, Daugavpilī, Valkas ielā 1. 1. nos, iespiedloksne. Ofsetiespiedums.
Metiens 14 258 eks. (latv. val. 10 094 eks., krievu val. 4 164 eks.).
Indekss 68169.
Pas. 1.